

Nezavisne novine: Intervju sa visokim predstavnikom Valentinom Inzkom

Razgovarao: Almedin Šišić

Valentin Inzko, visoki predstavnik u BiH, dva tjedna uoči ulaska Hrvatske u EU vlasti i političare u BiH poziva da počnu urgentno rješavati osnovne životne probleme građana naše zemlje.

Nakon serije protesta u BiH s različitim zahtjevima, Inzko u intervjuu za "Nezavisne" ocjenjuje da su građani dostigli točku zasićenja situacijom u kojoj političari i institucije ne rješavaju njihove najosnovnije potrebe.

"Državne i sve druge vlasti se moraju hitno vratiti na posao i kontinuirano sastajati kako bi osigurali da građani BiH ne budu ostavljeni na cjedilu nakon 1. srpnja", poručuje Inzko.

Nezavisne novine: Da li je istina da ste izjavili da RS zbog odnosa prema ovim protestima liči na Sjevernu Koreju ili je to izvučeno iz konteksta?

Valentin Inzko: Ja sam aludirao na mogućnost zabrane protesta i kako to može biti percipirano. Ne samo studenti nego i svaki građanin mora imati pravo da mirno demonstrira i izrazi svoja stajališta. U demokratskom društvu jednostavno ne možete ugušiti mišljenja građana tako što ćete im zabraniti da izađu na ulice i kažu što misle.

Drago mi je što je na kraju studentima dozvoljeno da u srijedu izađu na mirne proteste i čestitam sigurnosnim agencijama i organizatorima protesta što su osigurali sigurno odvijanje protesta.

Bitno je čuti mišljenje građana i tijekom mandata, jer demokracija nije nešto što se dešava samo svake četiri godine. Protesti se, naravno, također moraju održavati u skladnosti sa zakonom i na način kojim se ne ugrožavaju prava drugih ili prekida rad institucija.

Ono što sam shvatio iz protesta održanih u cijeloj zemlji je da su građani dostigli točku zasićenja situacijom u kojoj političari i institucije ne rješavaju njihove najosnovnije potrebe. Mislim da je to bilo samo pitanje vremena, jer svi znamo da način vođenja politike u ovoj zemlji jednostavno ne daje rezultate.

Nezavisne novine: Kako, općenito, ocjenjujete studentske proteste, obzirom na mnoge kontroverze koje su pratile samu pripremu i njihov tijek?

Valentin Inzko: Ne znam detalje u svezi sa organiziranjem protesta, ali ono osnovno i poruka vlastima je: slušajte mlade, slušajte što vam građani imaju kazati! Oni su budućnost ove zemlje. Pomozite im da počnu značajno pridonositi ovom društvu. Svima nam je dobro poznato da mnogi mladi ljudi žele napustiti zemlju, ne stoga što im se ovdje ne sviđa, nego zato što samo žele normalan život, mogućnost da uče i imaju perspektivu i to je ono što im političari koji su na čelu ove zemlje trebaju osigurati.

Njihove poruke su snažne i glasne. Kao i u drugim dijelovima svijeta, mladi su ti koji žele promjene i njihov glas se ne smije ignorirati. Nemojte proteste tretirati kao zavjeru protiv vladajuće koalicije na bilo kojoj razini vlasti.

Nezavisne novine: Ovih dana u mnogim krajevima BiH ljudi su na ulicama iskazivali svoje nezadovoljstvo, ali embrion nezadovoljstva dolazi iz Sarajeva. Čini se da demonstranti nisu zadovoljni činjenicom da nećete koristiti bonske ovlasti u svezi sa donošenjem zakona o jedinstvenom matičnom broju građana (JMBG)?

Valentin Inzko: Sasvim iskreno, iznenađen sam da građani nisu izašli na ulice mnogo ranije. Već dugo vremena ova zemlja ne ide naprijed onako kako to očekuju građani i međunarodna zajednica. Nakon toliko godina čekanja da se stvari promijene na bolje, čak i oni sa najviše optimizma su se umorili i izgubili strpljenje sa političkim establišmentom u zemlji. Mnogima je pitanje JMB-a, izgleda, bila zadnja kap u prepunoj čaši nezadovoljstva činjenicom da zemlja zaostaje za svojim susjedima u svakom pogledu. Drugi su se opet pobunili zbog nekih drugih pitanja. Građani u potpunosti imaju pravo kazati što ih muči i što žele, te podsjećati političare da moraju uraditi posao za koji su izabrani. Ne zaboravimo da i oni primaju plaće od građana kojima trebaju služiti. Kada se najmlađim građanima ove zemlje, koji još nisu ni progovorili, i čiji je život u nekim slučajevima doveden u pitanje zato što političari stavljaju politiku na prvo mjesto, oduzimaju temeljna prava, onda je to problem koji se ne može pomesti pod tepih. Moj apel političarima ove zemlje je da dobro i pažljivo sagledaju što rade. Moraju okrenuti novi list u načinu na koji rade kako bi postigli zdrave kompromise koji će zemlju povesti naprijed i riješiti probleme sa kojima se građani suočavaju.

Kada bih ja nametnuo rješenje, to bi išlo protiv zahtjeva građana koji s pravom traže da njihovi izabrani predstavnici urade posao za koji su plaćeni. Odluka utemeljena na bonskim ovlastima bi oslobodila političare obveze i skinula bi s njih odgovornost da rješavaju ovaj gorući problem. A to je nešto što ni ja ni veleposlanici zemalja članica Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira ne želimo uraditi. Parlamentarna skupština BiH mora provesti odluku Ustavnog suda BiH, što je daytonska obveza, usvajanjem što skorije trajnog rješenja kojim će se zadržati jedinstven sustav na državnoj razini. Međunarodna zajednica se divi energiji i hrabrosti u Beogradu, koji rješava krupna pitanja, a ovdje se ne može riješiti JMBG.

Nezavisne novine: Vjerujete li da će Parlamentarna skupština BiH završiti ovaj posao do roka koji su postavili prosvjednici

i što ukoliko do toga ne dođe?

Valentin Inzko: Postizanje dogovora i usvajanje trajnog rješenja za pitanje JMB-a nije izbor nego obveza za parlamentarce. Nadam se da su čuli poruku građana i međunarodne zajednice. Loptica je sada kod njih: oni moraju doći na posao i naći rješenje.

Nezavisne novine: Kako vratiti povjerenje stranaka "šestorke" jednih u druge, obzirom na to da jedni smatraju da im je ugrožena sigurnost u Sarajevu i da su protesti politički instruirani, dok drugi ovo odbacuju i tvrde da nema nikakve sigurnosne zapreke za nastavak rada institucija BiH u Sarajevu?

Valentin Inzko: Vjerujem da su pokušaji da se protesti prikažu kao etnički motivirani samo izgovor za još jedan period prepirki umjesto marljivog rada za koji su plaćeni. Niti jedan zvaničnik nije plaćen da ne radi, a to je još neprihvatljivije u vrijeme tako visoke nezaposlenosti i siromaštva. Najgore što politički establišment u ovoj zemlji može učiniti jest da pogrešno protumači raspoloženje u zemlji ili pak da pogrešno predstavi prosvjede koje smo vidjeli u cijeloj zemlji. To će samo dalje potaknuti nezadovoljstvo javnosti koje već postoji i proširiti jaz između građana i političkog establišmenta. Taj jaz se mora smanjiti, a ne dodatno povećavati. Način da se to postigne jest da se političari i institucije ponovno stave u službu građana. Nezadovoljstvo je evidentno gdje god da se krene u BiH. Ljudi žele konačno početi živjeti bolje i to nema nikakve veze s nečijom etničkom pripadnošću.

U potpunosti razumijem i osjećaje i subjektivne strahove ljudi koji su u četvrtak bili blokirani u zgradi institucija BiH. I ja sam te noći razgovarao sa mnogima od njih. No to pitanje se može riješiti tako što će odgovarajuće agencije preispitati sigurnosne aranžmane koji su trenutačno na snazi. Ni u kom slučaju ovo ne bi trebalo biti zapreka da se izabrani zvaničnici vrate na posao. Želim pohvaliti ministra Radončića

za njegovo proaktivno vodstvo proteklih dana i u potpunosti se slažem s njegovom ocjenom da postoje uvjeti za neometan rad zvaničnika i institucija.

Jasno je da zastupnici moraju imati slobodu kretanja kao i svi drugi građani kako bi neometano obavljali svoje dužnosti. To je osnovno građansko pravo koje treba poštivati paralelno s pravom na prosvjede.

Nažalost, neki političari su namjerno pogrešno protumačili događaje od četvrtka navečer kao etnički motivirane proteste, u pokušaju da dobiju jeftine političke poene i izbjegnu rješavanje stvarnih pitanja koja su prosvjednici pokrenuli. To je scenario koji smo vidjeli mnogo puta prije. Nadam se da građani neće prihvatiti nikakve izgovore i da će nastaviti zahtijevati od svojih izabраниh zvaničnika da poluče rezultate umjesto upuštanja u političko prepucavanje.

Nezavisne novine: BiH je doista u ozbiljnim problemima svega 16 dana pred ulazak Hrvatske u EU i zatvaranje granica, jer mora riješiti neka strateška pitanja sa Hrvatskom. Što biste poručili političkim liderima, parlamentarcima, općenito izvršnoj i zakonodavnoj vlasti u zemlji?

Valentin Inzko: Za dva tjedna Hrvatska će se pridružiti Europskoj uniji. Hrvatski građani uživat će slobode, prava i mogućnosti koje idu uz članstvo u EU. Moja poruka političkoj eliti u ovoj zemlji je veoma jednostavna: vrijeme istječe! Državne i sve druge vlasti se moraju hitno vratiti na posao i kontinuirano sastajati kako bi osigurali da građani BiH ne budu ostavljeni na cjedilu nakon 1. srpnja! Što se tiče Hrvatske, reakcije RS-a idu u tom pravcu. Problemi moraju biti riješeni prije 1. srpnja. Mislim da je najgora stvar koju zvaničnici mogu sada uraditi jest da ne dođu na posao. Nikada nije bilo važnije da političari i institucije udvostruče napore. Sada nije vrijeme za političko kalkuliranje, sada je vrijeme da se ostvaruju rezultati da se ova zemlja vrati na pravi put!

Nezavisne novine: Mnogi strahuju što će se dešavati u državi u narednim mjesecima, a pogotovo nakon što uđemo u izbornu godinu. Možemo li očekivati možda i najradikalniju retoriku i kampanju do sada?

Valentin Inzko: Provokativne izjave i izjave bosanskohercegovačkih političara koje unose podjele nisu bez posljedica, jer one negativno utječu na način kako ljudi u ovoj zemlji razmišljaju i kako se ponašaju. Te izjave također negativno utječu na percepcije o ovoj zemlji, koje su bez sumnje obeshrabrile investitore koji bi donijeli investicije, odnosno prijeko potrebna nova radna mjesta. Ja se pitam, ako ste ozbiljni u svezi sa privlačenjem stranih investicija za stvaranje novih radnih mjesta, da li biste davali izjave koje investitore navode na zaključak da je situacija u zemlji nedovoljno stabilna da u nju ulažu? Političari iz svih dijelova zemlje trebaju početi raditi zajedno i davati izjave koje idu u smjeru stabilnosti i onoga što svi građani žele: bolji standard života, više radnih mjesta i napredak u procesu euro-atlantske integracije.